

Eskilstuna kommun
1.Vård- och omsorgsnämnden
2.Vård- och omsorgsförvaltningen
info@eskilstuna.se

NN

Tillsyn – Eskilstuna kommuns handläggning av ärende om bostadsanpassningsbidrag

Beslut

Boverket bedömer att kommunens handläggande enhet inte har brustit i sin service genom att inte ha varit mer aktiv för att bostadsföretaget skulle samtycka till anpassningen.

Bakgrund

NN och hennes barn bor i en hyreslägenhet i ett hus som det kommunala bostadsbolaget äger. Barnet har genom olika beslut beviljats bostadsanpassningsbidrag för åtgärder som bostadsbolaget har samtyckt till. Däremot har bidrag inte beviljats för att göra en ny dörröppning till barnets sovrum och sluta till den nuvarande. Anledningen är att bostadsbolaget inte medger att åtgärden utförs, vilket är ett krav enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Anmälan

NN har gjort en tillsynsanmälan till Boverket. Enligt den har kommunen inte hjälpt till i tillräcklig omfattning för att det kommunala bostadsbolaget ska samtycka till anpassningen.

Sammanfattningsvis anser NN att handläggaren har visat förståelse och haft ett gott bemötande i allt annat, men när det gäller att få bostadsbolaget att gå med på åtgärden har hon varit passiv och inte företrätt henne. Detta trots att kommunen har bedömt att åtgärden är nödvändig med hänsyn till barnets funktionsnedsättning. Det framgår av ägardirektiven att det kommunala bostadsbolaget ska arbeta för att öka tillgängligheten i bostadsområden och i lägenheter för att möjliggöra kvarboende vid funktionsnedsättning. Det finns dock ingen rutin för det. Det vore inte fel om kommunen, när den inhämtar bostadsbolagets medgivande, tog upp vad kommunens ägardirektiv till bolaget, vilka antagits av

fullmäktige, innehåller om bemötandet av personer med funktionsnedsättning. NN anser att stödet är bristfälligt utifrån ägardirektiven, barnperspektivet och konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Kommunens yttranden över anmälan

Kommunen har yttrat sig över anmälan och framfört bland annat följande.

Handläggare för bostadsanpassningsbidrag anser sig ha följt de lagar, rutiner och förordningar som finns för handläggningen. Det huvudsakliga uppdraget är inte att driva enskildas fråga mot fastighetsägare utan mer att bidra till en samverkan mellan sökande och fastighetsägare. Kommunen behandlar alla fastighetsägare som den kommer i kontakt med på samma sätt och utgår från att fastighetsägarna själva förhåller sig till sina direktiv och stadgar. Kommunen anser inte att den ska vara drivande i kontakt med fastighetsägare eller gällande möten med fastighetsägare. Kommunen är dock välvilligt inställd till att medverka på gemensamma möten, vilket har förmedlats till sökanden.

Ingen handläggare har använt ägardirektiv som påtryckningsmedel för att få fastighetsägare att godkänna anpassningar och har inte heller uppfattat att så ska göras. Det saknas därför rutin för hur handläggare av bostadsanpassningsbidrag ska förhålla sig till ägardirektivet och hur samarbetet skulle se ut.

Bestämmelser med mera

Lagen om bostadsanpassningsbidrag

Enligt lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag är ett av villkoren för bidrag att fastighetsägaren samtycker till att de sökta åtgärderna utförs (10 §).

Förvaltningslagen

Förvaltningslagen (2017:900) innehåller bestämmelser om myndigheters serviceskyldighet. Det framgår att till exempel kommuner ska lämna enskilda sådan hjälp att de kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål. (6§.)

Av förvaltningslagen framgår också att myndigheten i sin verksamhet ska vara saklig och opartisk (5 §).

Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter blev svensk lag den 1 januari 2020. Lagen ska beaktas när kommunen handlägger och beslutar i ärenden om bostadsanpassningsbidrag. En av grundprinciperna i konventionen är att man i alla åtgärder som rör barn i första hand ska beakta vad som bedöms vara barnets bästa (artikel 3.1).

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Det finns också en FN-konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Den förtydligar vad som krävs för att personer med funktionsnedsättning fullt ut ska få sina rättigheter uppfyllda som alla andra. Till skillnad från barnkonventionen har denna konvention inte blivit svensk lag. Svensk lagstiftning ska dock överensstämma med konventionen och tolkas i fördragsvänlig anda.

Skälen för Boverkets beslut

Vad Boverkets tillsyn omfattar

Boverkets tillsyn enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag omfattar bara kommunala myndigheters handläggning av ärenden om bostadsanpassningsbidrag, reparationsbidrag och återställningsbidrag. De kommunala bostadsföretagen omfattas inte av denna tillsyn,¹ inte heller kommunerna i deras egenskap av ägare till bostadsföretag.

Serviceskyldigheten

Serviceskyldigheten enligt förvaltningslagen är inte statisk utan ska anpassas efter behov. Den ska också bedömas utifrån konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning och lagen om barnkonventionen.

Serviceskyldigheten innebär enligt Boverket att en kommun i sin handläggning av ett ärende om bostadsanpassningsbidrag kan vara skyldig att vid behov hjälpa en sökande eller en sökandes ställföreträdare så att de handlingar som behövs för utredningen kommer in. Till exempel ett besked från fastighetsägaren om de sökta anpassningsåtgärderna får utföras eller inte.

Däremot finns enligt Boverkets mening ingen skyldighet för en kommun att vid handläggningen av ett ärende om bostadsanpassningsbidrag mer aktivt verka för att fastighetsägaren ska gå med på att en anpassning utförs. Till exempel genom att ta reda på och lyfta innehållet i en kommuns direktiv till det kommunala bostadsföretaget. Lagen om barnkonventionen innebär att myndigheter i första hand ska beakta barnets bästa. Samtidigt måste hänsyn tas till andra lagar, till exempel förvaltningslagen och dess krav på opartiskhet. Är kommunen vid handläggningen av ett ärende alltför drivande gentemot fastighetsägaren kan det strida mot opartiskheten. Ett kommunalt bostadsföretag ägs av samma organ – kommunen – som ansvarar för hanteringen av

¹ Däremot ska Boverket följa de allmännyttiga och kommunala bostadsföretagens utveckling och roll på bostadsmarknaden inklusive de förändrade förutsättningarna för bostadsaktiebolagen när det gäller konkurrens, valfrihet, segregation samt modernisering och underhåll av beståndet. Det framgår av 4 § förordningen (2011:1159) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag.

bostadsanpassningsbidraget. Men vid handläggningen av ett bidragsärende ska, enligt Boverkets mening, den handläggande enheten inte göra någon skillnad mellan kommunala och privata bostadsföretag. Boverket anser sammanfattningsvis att kommunens handläggande enhet inte har brustit i sin service genom att inte ha varit mer aktiv för att det kommunala bostadsföretaget skulle samtycka till anpassningen.

Det framgår att handläggaren accepterade att vara med på ett möte med bostadsföretaget och NN. Att närvara vid ett möte för att informera om bidraget och processen vid ett eventuellt positivt bidragsbeslut är förenligt med kravet på opartiskhet. Något möte blev inte av. Handläggaren har uppgett till Boverket att hon inte vet varför. Allmänt sett anser Boverket att om en myndighet accepterar att närvara vid ett möte så bör myndigheten efterhöra hur det går med mötet när tiden går. Enligt NN var det svårt att hitta en tid som passade bostadsbolaget och hon har också uppgett att nya tider föreslogs ”och därefter slutade samtliga att svara...”. Boverket kan inte fastställa vad som faktiskt har hänt i denna del när uppgifterna går isär.

Information om barnperspektivet och funktionshinderperspektivet

Boverket anser alltså att den handläggande enheten inte har någon skyldighet att mer aktivt verka för att fastighetsägaren i ett enskilt ärende ska samtycka till att en anpassning utförs och att det skulle kunna strida mot kravet på opartiskhet. Däremot finns inget som hindrar att till exempel den bidragshandläggande enheten på ett generellt plan informerar ansvariga politiker och tjänstemän om bostadsanpassningsbidraget och konsekvenserna för barn och andra med funktionsnedsättning när bidrag inte beviljas på grund av uteblivet samtycke.

Diskrimineringslagen

Till sist ska nämnas att när Boverkets föreskrifter (2018:12) om bostadsanpassningsbidrag var på förslagsstadiet yttrade sig Diskrimineringsombudsmannen (DO) över förslaget. DO framförde att diskrimineringslagen (2008:567) kan vara tillämplig om en fastighetsägare vägrar att lämna sitt medgivande på annat än sakliga grunder. Det är dock en fråga för DO att ta ställning till.

I detta ärende har enhetschef Joacim Möhlnhoff beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Föredragande har varit jurist Ylva Storm. I den slutliga handläggningen har också juristerna Johan Kjellberg och Håkan Nilsson deltagit.

Joacim Möhlnhoff
enhetschef

Ylva Storm
jurist